

Examen VWO
2018

tijdvak 1
woensdag 23 mei
9.00 - 12.00 uur

Grieks

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 24 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

- 2p 1 Noteer de naam van de laatste persoon die Odysseus te land gezien heeft voordat hij aanspoelde op het eiland van de Phaeaken. Ga ook in op de rol die deze persoon met betrekking tot Odysseus gespeeld heeft. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen hebt gelezen.

Regel 142 ἢ γούνων λίσσοιτο λαβὼν ἐνώπιδα κούρην

Deze woorden worden door B. Bijnsdorp als volgt vertaald:

“of hij smekend het mooie meisje bij de knieën zou vatten”.

In de vertaling is de grammaticale structuur van het Grieks niet geheel overgenomen.

- 1p 2 Leg dit uit met betrekking tot λίσσοιτο. Ga in je antwoord in op zowel het Grieks als de vertaling.

Regel 158-159 Κεῖνος t/m ἀγάγηται

Zonder het te weten verwijst Odysseus met deze woorden naar een gebeurtenis uit het voorafgaande (niet in dit examen afgedrukt).

- 1p 3 Beschrijf deze gebeurtenis in eigen woorden en geef aan in welk opzicht de woorden van Odysseus hiernaar verwijzen. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen hebt gelezen.

Regel 164 πολλὸς δέ μοι ἔσπετο λαὸς

- 1p 4 Hoe laat de boodschap die Odysseus met deze woorden aan Nausicaa wil overbrengen zich het best omschrijven?

- A Ik ben een voornaam iemand.
- B Ik heb veel ellende meegemaakt.
- C Ik heb veel mensen bij me.
- D Ik werd door veel mensen achtervolgd.

Regel 165 κήδε'

- 2p 5 Citeer uit het vervolg (t/m πάροιθεν regel 174) de twee niet direct opeenvolgende Griekse woorden waarmee diegenen worden aangeduid die volgens Odysseus verantwoordelijk zijn voor zijn ellende.

Regel 168 ἄγαμαί τε τέθηπά τε δειδία τ'

- 1p 6 Citeer uit het voorafgaande (vanaf Κεῖνος regel 158) het Griekse woord dat een element van de betekenis van alle drie de werkwoorden ἄγαμαί, τέθηπά en δειδία in zich verenigt.

Regel 149-185 Γουνοῦμαί t/m αὐτοί

Deze toespraak is in zijn geheel in vier delen in te delen. In het eerste deel (Γουνοῦμαί t/m ἰκάνει regel 149-169) probeert Odysseus Nausicaa gunstig te stemmen.

- 3p 7 Vat elk van de daarop volgende drie delen in eigen woorden samen.

Regel 187 $\Xi\varepsilon\acute{\iota}\nu'$, ἐπεὶ οὔτε κακῶ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἕοικας
De manier waarop Nausicaa Odysseus benadert in regel 187 komt overeen met de manier waarop Odysseus Nausicaa benadert in de regels 149-161 (Γουννοῦμαί t/m εἰσορόωντα).

1p **8** Leg dat uit.

Aristoteles merkt over de homerische gedichten op dat Homerus in de Odyssee het karakter van de personages centraal stelt.

2p **9** Noteer in het Nederlands zowel van Nausicaa als van Odysseus een kenmerkende karaktertrek zoals die in Tekst 1 voorkomt.

Tekst 2

Regel 1 Na enig rondzwalken

1p **10** Leg uit dat Tekst 1 op dit punt preciezer is. Baseer je antwoord op een gegeven uit Tekst 1, regel 166-174 (Ἦς t/m πάροιθεν).

Regel 13 Bij de Phaiakes

Odysseus' ontmoeting met de Phaeaken speelt in twee opzichten een belangrijke rol in de Odyssee van Homerus.

2p **11** Leg dit uit. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen hebt gelezen. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 40 woorden.

Regel 16 Dus neemt ze hem mee

Dit is niet helemaal in overeenstemming met het verhaal in de Odyssee van Homerus.

1p **12** Noteer de reden die Nausicaa in de Odyssee van Homerus geeft om Odysseus niet persoonlijk naar het paleis te brengen. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 19-20 Zonder t/m dood

Met de woorden 'beheksing of dood' (regel 20) zinspeelt Drs. P op een aantal personages die wél een rol spelen in beheksing of dood.

1p **13** Noteer de naam van een personage uit de Odyssee dat een rol speelt in 'beheksing' en de naam van een personage uit de Odyssee dat een rol speelt in 'dood'. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Tekst 3

Regel 159-162 Ὡς t/m ὄμοις

In de homerische vergelijking in deze regels heeft een van de genoemde personages een rol in zowel het beeld als in het afgebeelde.

- 2p 14 Noteer de naam van het desbetreffende personage en beschrijf zowel de rol in het beeld als de rol in het afgebeelde in eigen woorden.

Regel 162 χάριν

- 1p 15 Citeer uit de regels 153-158 (Αὐτὰρ t/m ὁμοίας) het Griekse zelfstandig naamwoord dat inhoudelijk vergelijkbaar is met χάριν.

Regel 165 πρὸς

De manier waarop πρὸς gebruikt is, is kenmerkend voor het homerisch taalgebruik.

- 1p 16 Leg dat uit.

Regel 167 κῆρ ἀτέραμνον

- 1p 17 Citeer uit de regels 166-172 (Δαιμονίη t/m ἦτορ) het Griekse woord dat inhoudelijk overeenkomt met ἀτέραμνον. Laat τετληότι (regel 168) buiten beschouwing.

Regel 163-167 Ἐκ t/m ἔχοντες

Bestudeer de volgende weergave van deze regels:

Hij kwam uit 't badvertrek, mooi als een god,

En zette zich weer in de lege zetel

En sprak als volgt tegen Penelope:

“Wat ben je toch een raadselachtig wezen;

De goden gaven je een hart van steen!”

- 2p 18 a. Citeer het Griekse tekstelement uit de regels 163-167 (Ἐκ t/m ἔχοντες) dat is weergegeven met ‘lege’.
b. Citeer het Griekse tekstelement uit de regels 163-167 (Ἐκ t/m ἔχοντες) dat is weergegeven met ‘goden’.

Regel 169 οἶ

- 1p 19 Citeer uit het voorafgaande (vanaf Δαιμονίη regel 166) het Griekse tekstelement waarnaar οἶ verwijst.

Regel 173-186 Τὸν t/m χόρη

- 1p 20 Verdedig de stelling dat het veelzeggend is dat in regel 173 het bijvoeglijk naamwoord περίφρων bij Penelope is gebruikt, terwijl in regel 181 bij Odysseus niet een bijvoeglijk naamwoord met een vergelijkbare betekenis is gebruikt. Ga in je antwoord in op zowel Penelope als Odysseus.

Regel 177 Εὐρύκλεια

- 2p 21 a. Citeer de twee Griekse werkwoordsvormen uit het vervolg (t/m regel 180 *σιγαλόεντα*) waaruit blijkt dat Penelope niet meer alleen tegen Eurycleia spreekt.
- b. Beschrijf de gebeurtenis waarbij Eurycleia Odysseus herkend heeft na zijn terugkeer uit Troje. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Regel 182 ὀχθήσας ἄλοχον προσεφώνεε κεδνὰ ἰδυῖαν

- 2p 22 a. Schrijf regel 182 over en scandeer de regel.

προσέειπε (regel 173) betekent hetzelfde als προσεφώνεε in regel 182.

- b. Zou de vorm προσέειπε metrisch passen op de plaats van προσεφώνεε in regel 182? Licht je antwoord toe.

Tekst 4

Regel 7 Odysseus kan zijn vreugde nauwelijks onderdrukken

- 3p 23 a. Citeer uit Tekst 3, regel 181-186 (ἄΩς t/m *χώρη*) de twee niet direct opeenvolgende Griekse woorden die hiermee strijdig zijn.

Regel 8 Het zou je niet gelukken

Deze weergave is stelliger dan het Griekse origineel.

- b. Leg dat uit en baseer je antwoord op Tekst 3, regel 181-186 (ἄΩς t/m *χώρη*).

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Algemeen

Goethe heeft het volgende geschreven over Homerus:

“In de poëzie is de vernietigende kritiek niet zo schadelijk. Wolf heeft Homerus vernietigd, maar het gedicht heeft hij geen kwaad kunnen doen, want dit gedicht heeft een wonderkracht als de helden van het Walhalla die elkaar 's ochtends in stukken hakken en 's middags weer met ongeschonden ledematen aan tafel zitten.”

- 3p 24 a. Noteer de benaming van de wetenschappelijke controverse waaraan hier gerefereerd wordt. Baseer je antwoord op de achtergronden van de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
- b. Noteer de namen van de stromingen die in de onder a. bedoelde controverse tegenover elkaar stonden en beschrijf hun standpunten. Baseer je antwoord op de achtergronden van de teksten die je voor dit examen gelezen hebt. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 50 woorden.

Tekst 5

- 38p Bestudeer de inleiding en de aantekeningen bij Tekst 5.
Vertaal de regels 20 t/m 35 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.